

Консультація ІРС: Віруючі яких конфесій мають право на альтернативну службу?

Інститут релігійної свободи підготував юридичне роз'яснення стосовно переліку релігійних організацій, члени яких мають право на альтернативну (невійськову) службу. Підставою для цього став інформаційний запит Управління соціального захисту населення Біляївської районної державної адміністрації Одеської області щодо надання роз'яснення стосовно Релігійної організації Церкви Євангельських Християн в Дусі Апостолів м. Одеса.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» віросповідна приналежність релігійної громади визначається в її статуті. Водночас, беручи до уваги назву даної релігійної організації, можна зробити висновок, що ця релігійна організація відноситься саме до євангельських християн. (Статут до розгляду не надавався.)

Звертаємо увагу, що «Перелік релігійних організацій, віровчення яких не допускає користуватися зброєю», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 2066 від 10.11.1999 р., може використовуватися лише як орієнтир для органів виконавчої влади щодо переліку релігійних організацій, члени яких найчастіше користуються правом на альтернативну (невійськову) службу. **Однак цей Перелік не може використовуватися, як підстава для обмеження віруючих інших конфесій у їхньому конституційному праві на заміну військового обов'язку альтернативною (невійськовою) службою, оскільки ні Конституцією України, ні Законом України «Про альтернативну (невійськову) службу» не передбачено такої підстави для обмеження цього конституційного права віруючих громадян.**

Такий правовий висновок можна зробити у зв'язку з тим, що

стаття 92 Конституції України закріплює, що “виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод”, а у ч. 2 статті 35 Конституції України зазначено, що право на свободу світогляду і віросповідання, яке включає право на альтернативну (невійськову) службу, “може бути обмежене законом”, а не рішенням Кабінету Міністрів України чи іншого органу виконавчої влади.

Згідно з ч. 4 статті 35 Конституції України:

У разі якщо виконання військового обов’язку суперечить релігійним переконанням громадянина, виконання цього обов’язку має бути замінене альтернативною (невійськовою) службою.

Конституція та закони України не обмежують право громадян на альтернативну (невійськову) службу в залежності від їхнього віросповідання, членства у тій чи іншій релігійній організації. Більш того, застосування такого роду обмежень органами виконавчої влади є неконституційним, оскільки стаття 24 Конституції України визначає, що **“не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками ... релігійних та інших переконань”**.

При цьому у статті 4 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» зазначено:

Будь-яке пряме чи непряме обмеження прав, встановлення прямих чи непрямих переваг громадян залежно від їх ставлення до релігії ... тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом.

Враховуючи зазначене, Інститут релігійної свободи вважає, що наявність чи відсутність віросповідання конкретної релігійної організації у «Переліку релігійних організацій, віровчення яких не допускає користуватися зброєю», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 2066 від 10.11.1999

р., не є підставою для обмеження віруючих громадян у їхньому конституційному праві на заміну військового обов'язку альтернативною (невійськовою) службою, якщо виконання військового обов'язку суперечить особистим релігійним переконанням громадянина. Оскільки у ч.2 статті 19 Конституції України визначено, що "органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України".

Примушування громадян до військової служби у випадках, коли їхні особисті (зокрема, релігійні) переконання не дозволяють їм користуватися зброєю, є неприпустимим зазіханням на свободу совісті людини, яка є основоположним правом людини та захищається міжнародним правом.

Інститут релігійної свободи
irs.in.ua